CURTEA DE APEL CENTRU

D E C I Z I E

cu privire la respingerea apelului

declarat de Bulgaru Grigore

în cauza civilă

Bulgaru Grigore către „Cartuş” societate pe acțiuni, Gondiu Vasile şi Custiuc Maria, intervenient accesoriu Grădinari Galina

(încasarea plăților restante)

împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 11 august 2023

Dosarul nr. 2a-1059/24

(Număr PIGD: 2-22121118-02-2a-18032024*)*

Apelul declarat a fost respins, iar hotărârea primei instanțe a fost menținută, întrucât prima instanță a stabilit corect circumstanțele relevante ale cauzei, a apreciat corespunzător probele administrate și a aplicat corect normele de drept

material și procedural incidente.

24 februarie 2026

Examinând în ședință publică apelul declarat de Bulgaru Grigore împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 11 august 2023, adoptate în cauza civilă intentată în baza cererii de chemare în judecată depuse de Bulgaru Grigore către ”Cartuș” societate pe acțiuni, Gondiu Vasile și Custiuc Maria, intervenient accesoriu Grădinari Galina, privind încasarea plăților salariale restante,

Curtea de Apel Centru, în completul compus din:

Eleonora Badan-Melnic, *Preşedinte*

Roman Pascari, *judecător*

Svetlana Vîșcu, *judecător*

Ana-Maria Antoci, *grefier*

a c o n s t a t a t:

1. În data de 15 august 2022 Bulgaru Grigore a depus cerere de chemare în judecată către ”Cartuș” societate pe acțiuni privind încasarea plăților salariale restante.
2. Ulterior, reclamantul Bulgaru Grigore a mai depus 3 cereri, prin care și-a revăzut acțiunea:
   - O cerere privind completarea obiectului acțiunii cu o pretenție suplimentară și atragere în proces în calitate de intervenient accesoriu pe Grădinari Galina (f.d. 78-83 din vol. I),
   - Două cereri privind atragerea în calitatea de copârâți pe Gondiu Vasile (f.d. 124 din vol. I) și Custiuc Maria (f.d 163 din vol. I).
3. Instanța de judecată a admis atragerea în proces în părților indicate.
4. Obiectul acțiunii civile, în forma sa finală, îl reprezintă încasarea plăților salariale restante în sumă de 82230,77 lei, constituită din suma de 60646,77 lei cu titlu de salariu restant neachitat, suma de 17784 lei cu titlu de salariu necontabilizat și neachitat pentru lunile octombrie și noiembrie 2019 și suma de 3800 lei, reprezentând mijloace bănești personale pretins achitate de reclamant pentru stingerea obligațiilor întreprinderii față de bugetul

public național; încasarea penalității pentru întârzierea achitării plăților salariale în sumă de 279940,01 lei; încasarea penalității aferente salariului pentru lunile octombrie și noiembrie 2019 și sumelor achitate de reclamant din mijloace proprii în cuantum total de 69414,14 lei, precum și încasarea compensației pentru prejudiciul moral în sumă de 200000 lei. Reclamantul a indicat că suma totală solicitată spre încasare constituie 631584,92 lei.

5. În susținerea acțiunii civile, reclamantul Bulgaru Grigore a indicat că, prin contractul individual de muncă nr. 2 din 1 ianuarie 2004, a fost angajat la Întreprinderea de Stat „Magazinul specializat de arme Dinamo-MA" în funcția de marchetolog, iar în anul 2019 salariul lunar de funcție al acestuia constituia 8892 lei.
6. Potrivit susținerilor reclamantului, în urma reorganizării prin fuziune și absorbție a Întreprinderii de Stat „Pulbere", Întreprinderii de Stat „Magazinul specializat de arme Dinamo-MA" și Întreprinderii de Stat „Cartuș", ultima a devenit succesor de drept al tuturor drepturilor și obligațiilor întreprinderilor absorbite, inclusiv al obligațiilor rezultate din raporturile de muncă.
7. Reclamantul a susținut că, prin ordinul administratorului Întreprinderii de Stat „Cartuș" nr. 435 din 3 decembrie 2019, angajații întreprinderilor absorbite au fost transferați la întreprinderea absorbantă, iar în aceeași zi acesta a încheiat contractul individual de muncă nr. 05/2019 pe termen nedeterminat. Conform informației aferente contului 531.1 pentru anul 2019, întreprinderea ar fi înregistrat față de Bulgaru Grigore o datorie salarială brută în sumă de 203970 lei, care ar fi constituit suma netă de 160646,77 lei după reținerea impozitelor.
8. În continuare, reclamantul a afirmat că în repetate rânduri s-a adresat administratorului de atunci, Gondiu Vasile, solicitând achitarea datoriei salariale, însă cererile sale nu ar fi fost satisfăcute. Potrivit acestuia, pe 9 septembrie 2020 Cebotari Mihai l-ar fi informat că Gondiu Vasile îl invită pentru discutarea datoriei salariale, iar pe 10 septembrie 2020, în cadrul întrevederii avute cu Gondiu Vasile, acestuia i s-ar fi propus să accepte achitarea numai a unei părți din suma datorată. Reclamantul a susținut că i s-ar fi comunicat că urmează să primească suma de 100000 lei, iar diferența să rămână la întreprindere.
9. Potrivit explicațiilor reclamantului, pe 11 septembrie 2020 în contabilitatea întreprinderii Custiuc Maria ar fi numărat suma de 100000 lei, care i-ar fi fost transmisă în numerar. Totodată, reclamantului i-ar fi fost prezentată spre semnare o dispoziție de plată întocmită

pentru suma de 160646,77 lei. Acesta a susținut că a semnat dispoziția de plată, deși în fapt ar fi primit numai 100000 lei, motivând că se afla într-o situație financiară dificilă și că, în lipsa semnării documentului, exista riscul de a nu primi nici suma respectivă. În consecință, reclamantul a pretins că diferența salarială neachitată constituie 60646,77 lei.

10. În argumentarea aceleiași pretenții, Bulgaru Grigore a invocat înscrisul efectuat pe o foaie de hârtie, pe care ar fi fost consemnate numărul și valoarea nominală a bancnotelor transmise. Acesta a susținut că o parte dintre înscrisuri au fost efectuate de el, iar calculele și suma totală au fost înscrise de Custiuc Maria, considerând că documentul respectiv confirmă remiterea efectivă a sumei de 100000 lei. Totodată, reclamantul a contestat explicațiile contabilei-șefe referitoare la achitarea integrală a sumei indicate în dispoziția de plată și a solicitat ca acestea să fie apreciate critic.
11. Cu referire la salariul pentru lunile octombrie și noiembrie 2019, reclamantul a susținut că a activat în perioada respectivă, iar tabelele de pontaj ar fi fost prezentate contabilității, însă salariul în sumă totală de 17784 lei nu a fost calculat și achitat. Acesta a mai indicat că, la sfârșitul lunii noiembrie 2019, Custiuc Maria a efectuat calculul salariului pentru lunile respective, însă după o discuție purtată de Grădinari Galina cu Gondiu Vasile, calcularea salariului a fost sistată la indicația acestuia.
12. Totodată, reclamantul a pretins restituirea sumei de 3800 lei, compusă din sumele de 2620 lei și 1180 lei, despre care a afirmat că au fost achitate din mijloacele sale personale pentru stingerea obligațiilor Întreprinderii de Stat „Magazinul specializat de arme Dinamo-MA” față de bugetul public național, în vederea obținerii certificatului privind lipsa restanțelor necesar procesului de reorganizare. Potrivit reclamantului, aceste sume nu au fost reflectate corespunzător în evidența contabilă și nu i-au fost restituite.
13. Cu privire la penalitățile solicitate, Bulgaru Grigore a invocat întârzierea achitării plăților salariale și a indicat că a calculat penalitatea de 0,3 % pentru fiecare zi de întârziere. Astfel, acesta a solicitat suma de 279940,01 lei pentru întârzierea achitării plăților salariale, precum și suma totală de 69414,14 lei cu titlu de penalitate aferentă salariului pretins pentru lunile octombrie și noiembrie 2019 și sumelor pe care afirmă că le-a achitat din mijloace proprii pentru stingerea obligațiilor întreprinderii față de buget.
14. Referitor la prejudiciul moral, reclamantul a susținut că neachitarea îndelungată a salariului, discuțiile purtate cu reprezentanții angajatorului și circumstanțele în care ar fi primit doar o

parte din suma salarială datorată i-au provocat stări de stres, disconfort psihologic, sentimente de umilire și înjosire. Acesta a invocat și înrăutățirea stării sale de sănătate, internarea în spital pe 8 august 2021, intervenția chirurgicală la cord și tratamentul ulterior.

15. Reclamantul a făcut referire și la accidentul produs pe 31 ianuarie 2020, susținând că, la solicitarea conducerii întreprinderii, ar fi acceptat modificarea mențiunilor din certificatul medical referitoare la caracterul accidentului, în schimbul unor promisiuni privind achitarea restanțelor salariale și a cheltuielilor suportate, promisiuni care nu ar fi fost respectate, potrivit acestuia. În considerarea acestor circumstanțe, reclamantul a solicitat încasarea unei compensații pentru prejudiciul moral în sumă de 200000 lei.
16. În drept, reclamantul Bulgaru Grigore și-a întemeiat acțiunea civilă pe prevederile art. 9, 10, 128, 142, 144, 145, 147, 330, 331, 332, 353 și 355 din Codul muncii, precum și pe prevederile art. 1422 și 1423 din Codul civil în redacția anului 2002, corespunzătoare, potrivit susținerilor reclamantului, art. 2036 și 2037 din Codul civil în redacția ulterioară.
17. *Prin referința depusă de pârâtul „Cartuş" societate pe acțiuni* și prin pledoariile susținute ulterior, acesta a solicitat respingerea integrală a acțiunii formulate de Bulgaru Grigore, considerând pretențiile reclamantului neîntemeiate și susținând că obligațiile salariale preluate în urma reorganizării au fost executate integral.
18. În acest sens pârâtul a arătat că, prin Hotărârea Guvernului nr. 244 din 24 aprilie 2019, Întreprinderea de Stat „Pulbere" și Întreprinderea de Stat „Magazinul Specializat de Arme Dinamo-MA" au fost reorganizate prin absorbție de către Întreprinderea de Stat „Cartuș". Potrivit contractului de fuziune și actului de transmitere din 31 octombrie 2019, drepturile și obligațiile întreprinderilor absorbite au trecut către întreprinderea absorbantă, iar în evidența contabilă era reflectată inclusiv datoria salarială față de Bulgaru Grigore în sumă brută de 203970 lei.
19. Referitor la această datorie, „Cartuș" societate pe acțiuni a susținut că pe 11 septembrie 2020, în baza dispoziției de plată nr. MG 235, reclamantului i-a fost achitată suma netă de 160646,77 lei, reprezentând salariul restant preluat de la întreprinderea absorbită. Pârâtul a invocat că reclamantul a semnat documentul de plată fără a formula obiecții privind calculul sau suma primită, motiv pentru care a negat existența unei restanțe de 60646,77 lei.
20. Cu privire la salariul pretins pentru lunile octombrie și noiembrie 2019, pârâtul a susținut că sumele respective nu figurează nici în actul de transmitere, nici în contractul de fuziune și

nici în documentele contabile transmise întreprinderii absorbante. Totodată, a arătat că până pe 28 noiembrie 2019 contabilizarea și achitarea eventualelor drepturi salariale reveneau Întreprinderii de Stat „Magazinul Specializat de Arme Dinamo-MA”, iar Bulgaru Grigore deținea la acel moment funcția de administrator al acesteia.

21. În aceeași ordine de idei, pârâtul a contestat și pretenția privind restituirea sumei de 3800 lei, compusă din 2620 lei și 1180 lei, pretins a fi achitate de reclamant pentru stingerea obligațiilor întreprinderii față de bugetul public național. „Cartuș” societate pe acțiuni a motivat că aceste sume nu au fost reflectate în actele de transmitere sau în contractul de fuziune și, prin urmare, nu au fost preluate ca datorii ale întreprinderii absorbante.
22. În privința penalităților solicitate, pârâtul a invocat că aplicarea compensației de 0,3 % pentru fiecare zi de întârziere presupune existența unei sume certe, exigibile și scadente, precum și reținerea acesteia din vina angajatorului. Or, potrivit poziției sale, sumele pretinse de reclamant pentru perioada anterioară transferului la Întreprinderea de Stat „Cartuș” nu au fost evidențiate în documentele de reorganizare, iar după 3 decembrie 2019 reclamantului i-ar fi fost efectuată pontarea și achitarea salariului.
23. Totodată, partea pârâtă a susținut că datoria salarială de 203970 lei nu ar fi rezultat din raporturile de muncă dintre reclamant și „Cartuș” societate pe acțiuni, ci au constituit o obligație preluată de la întreprinderea absorbită în procesul reorganizării. Din acest motiv, pârâtul a contestat aplicabilitatea prevederilor Codului muncii invocate.
24. În ceea ce privește prejudiciul moral în sumă de 200000 lei, „Cartuș” societate pe acțiuni a susținut că reclamantul nu a demonstrat existența unei fapte ilicite imputabile pârâtului, existența vinovăției, producerea suferințelor morale sau fizice și legătura de cauzalitate dintre conduita imputată și prejudiciul pretins. Pârâtul a apreciat că nu au fost prezentate probe suficiente pentru justificarea cuantumului solicitat și a conchis că lipsesc temeiurile pentru încasarea compensației pentru prejudiciul moral.
25. *Suplimentar, prin referința formulată la cererea de concretizare*, „Cartuș” societate pe acțiuni a contestat pretențiile privind încasarea penalităților în sumele de 279940,01 lei și 69414,14 lei. Pârâtul a susținut că penalitatea de 0,3 % pentru fiecare zi de întârziere poate fi calculată numai în raport cu o sumă certă, exigibilă și scadentă, reținută din vina angajatorului. În acest context, a reiterat că sumele invocate de reclamant nu se regăsesc în actul de transmitere a patrimoniului Întreprinderii de Stat „Dinamo-MA” către

Întreprinderea de Stat „Cartuș” și nici în contractul de fuziune, motiv pentru care a negat existența culpei sale în pretinsa neachitare a acestora (f.d. 140-142 din vol. I).

26. Partea pârâtă a mai invocat că, pe parcursul unei perioade de aproximativ 2 ani și jumătate, reclamantul nu ar fi înregistrat la „Cartuș” societate pe acțiuni cereri referitoare la pretinsele neachitări. Totodată, aceasta a susținut că anterior reorganizării Bulgaru Grigore exercita funcția de administrator al Întreprinderii de Stat „Dinamo-MA” și că eventualele sume salariale pentru perioada respectivă urmau să fie calculate și reflectate în evidența contabilă a întreprinderii absorbite.
27. Cu privire la compensația pentru prejudiciul moral în sumă de 200000 lei, pârâtul a reiterat că nu a acționat ilicit și că reclamantul nu ar fi prezentat probe veridice, pertinente, admisibile și concludente privind existența unor suferințe morale sau fizice cauzate prin conduita „Cartuș” societate pe acțiuni, nici privind legătura de cauzalitate dintre pretinsele acțiuni ale pârâtului și prejudiciul invocat. Din aceste considerente, a solicitat respingerea și a acestei pretenții, apreciind că nu sunt întrunite condițiile legale pentru repararea prejudiciului moral.
28. *Prin referința depusă de copârâtul Gondiu Vasile*, reprezentat de avocatul Gulca Lilia, acesta a solicitat respingerea ca neîntemeiată și nefondată a cererii de chemare în judecată și a cererii de concretizare în partea ce îl vizează. Copârâtul a susținut că datoria salarială în sumă brută de 203970 lei, respectiv suma netă de 160646,77 lei, reprezenta o obligație a Întreprinderii de Stat „Dinamo-MA”, preluată în procesul reorganizării și achitată integral reclamantului prin dispoziția de plată nr. MG235 din 11 septembrie 2020, semnată de Bulgaru Grigore. Totodată, a respins afirmațiile reclamantului referitoare la pretinse acțiuni de șantaj, calificându-le drept nefondate (f.d. 144-148 din vol. I).
29. Cu referire la salariul pretins pentru lunile octombrie și noiembrie 2019 și la sumele achitate la bugetul public național, Gondiu Vasile a invocat că „Cartuș” societate pe acțiuni a preluat numai drepturile și obligațiile reflectate în actul de transmitere din 31 octombrie 2019 și în contractul de fuziune. Acesta a susținut că raporturile de muncă dintre reclamant și Întreprinderea de Stat „Cartuș” au început pe 3 decembrie 2019, iar obligațiile pretinse pentru perioadele anterioare acestei date nu pot fi imputate nici societății, nici lui personal, întrucât nu au existat raporturi de muncă între reclamant și aceștia.

30. În aceeași ordine de idei, copârâtul a contestat pretențiile privind încasarea penalităților, prejudiciului material și prejudiciului moral, motivând că acestea presupun existența unui raport de muncă și a unei legături cauzale între conduita angajatorului și prejudiciul invocat. Potrivit poziției sale, asemenea condiții nu sunt întrunite în raport cu perioada anterioară datei de 3 decembrie 2019, iar pretențiile formulate împotriva lui sunt lipsite de temei juridic.
31. *Prin referința depusă, copârâta Custiuc Maria* a solicitat respingerea integrală a cererii de chemare în judecată, susținând că datoria salarială a reclamantului, în sumă brută de 203970 lei, a fost preluată de „Cartuș" societate pe acțiuni în cadrul procedurii de reorganizare și achitată integral. Aceasta a arătat că pe 11 septembrie 2020 a fost emisă dispoziția de plată nr. MG235 pentru suma de 160646,77 lei, document semnat de Bulgaru Grigore, care ar fi înscris personal și în litere suma primită. Potrivit copârâtei, reclamantul nu a formulat la acel moment obiecții, nici verbal și nici în scris, cu privire la suma încasată, iar din contabilitate acesta ar fi ridicat integral suma indicată în dispoziția de plată.
32. Referitor la înscrisul de pe foaia de format A4 invocat de reclamant, Custiuc Maria a recunoscut că o parte dintre cifrele înscrise în coloana a treia, inclusiv suma de 99800 lei, îi aparțin, însă a negat că înscrisul „100000" ar fi fost efectuat de ea. Totodată, a susținut că foaia respectivă reprezintă doar un maculator, fără dată, semnătură sau alte elemente care să permită stabilirea legăturii sale cu operațiunea de achitare a salariului, motiv pentru care a contestat valoarea probatorie a acesteia și necesitatea efectuării unei expertize grafoscopice (f.d. 172-175 din vol. I).
33. În același timp, copârâta a arătat că soldul salarial transmis în cadrul reorganizării nu a fost ulterior completat de contabila-șefă a Întreprinderii de Stat „Dinamo-MA", iar situațiile financiare și evidența contabilă întocmite pentru anul 2019 ar confirma cuantumul datoriei preluate. Din aceste considerente, Custiuc Maria a susținut că pretențiile reclamantului privind existența unei diferențe salariale neachitate sunt neîntemeiate și a solicitat atât respingerea acțiunii, cât și respingerea cererii privind efectuarea expertizei grafoscopice.
34. *Prin referința depusă, intervenienta accesorie Grădinari Galina* a indicat că a prestat servicii de contabilitate pentru Întreprinderea de Stat „Dinamo-MA" în perioada 1 februarie 2016 – 30 septembrie 2019, iar ultimele dări de seamă contabile și înregistrările aferente au fost întocmite potrivit situației existente la 30 septembrie 2019. Aceasta a susținut că în

actul de transmitere a patrimoniului din 31 octombrie 2019 au fost reflectate soldurile existente la 30 septembrie 2019, motiv pentru care salariile aferente lunilor octombrie și noiembrie 2019, inclusiv cele pretinse de Bulgaru Grigore, nu au fost calculate și reflectate în evidența contabilă a Întreprinderii de Stat „Dinamo-MA” (f.d. 134-135 din vol. I).

35. Cu referire la sumele de 1180 lei și 2620 lei achitate de Bulgaru Grigore către Serviciul Fiscal de Stat, intervenienta accesorie a arătat că acestea au fost achitate în luna noiembrie 2019, ulterior semnării actului de transmitere a patrimoniului din 31 octombrie 2019. Din acest motiv, potrivit poziției sale, respectivele cheltuieli nu mai puteau fi reflectate în evidența contabilă a Întreprinderii de Stat „Dinamo-MA”.
36. *Martorul Grumeza Vera* a declarat că activează în cadrul „Cartuș” societate pe acțiuni din 19 noiembrie 2019 și cunoaște că reclamantului nu i-ar fi fost achitat salariul pentru lunile octombrie și noiembrie 2019. Aceasta a relatat că a auzit personal cum, după o discuție cu Gondiu Vasile, s-ar fi comunicat să nu fie calculat salariul reclamantului pentru perioada respectivă. Totodată, a indicat că reclamantul s-a adresat în repetate rânduri pentru achitarea salariului, că a fost informată despre conflictul dintre acesta și Gondiu Vasile și că situația creată l-ar fi afectat emoțional și fizic pe reclamant (f.d. 232 din vol. I).
37. *Martorul Balan Natalia* a declarat că activează în calitate de jurist în cadrul „Cartuș” societate pe acțiuni și că avea în atribuții înregistrarea corespondenței de intrare. Aceasta a indicat că o cerere privind achitarea salariului reclamantului a fost înregistrată doar în anul 2022, iar anterior nu ar fi fost depusă o asemenea cerere. Martorul a negat că ar fi telefonat-o pe Grumeza Vera pentru a-i comunica despre vreun conflict privind salariul și a declarat că nu a auzit amenințări sau ridicări de ton din partea lui Gondiu Vasile față de reclamant, menționând că cei doi se aflau în relații bune (f.d. 232 din vol. I).

Soluția primei instanțe

38. Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 11 august 2023, acțiunea civilă înaintată de Bulgaru Grigore împotriva „Cartuș” societate pe acțiuni, Gondiu Vasile și Custiuc Maria, cu participarea intervenientei accesorii Grădinari Galina, privind încasarea plăților salariale restante, a penalităților pentru reținerea plăților salariale, repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată, a fost respinsă ca neîntemeiată. Totodată, cererea formulată de Custiuc Maria privind compensarea cheltuielilor de judecată

a fost admisă parțial, fiind încasată de la Bulgaru Grigore în beneficiul acesteia suma de 5000 lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică, iar în rest pretenția a fost respinsă ca neîntemeiată (f.d. 237 din vol. I și f.d. 1-20 din vol. II).

39. În motivarea soluției sale, prima instanță a reținut că, în cadrul reorganizării prin absorbție, Întreprinderea de Stat „Cartuș" a devenit succesorul în drepturi și obligații al Întreprinderii de Stat „Dinamo-MA", iar potrivit actului de transmitere din 31 octombrie 2019, aceasta din urmă înregistra față de Bulgaru Grigore o datorie salarială în sumă brută de 203970 lei, echivalentă sumei nete de 160646,77 lei. Totodată, pe 3 decembrie 2019, reclamantul a fost transferat la Întreprinderea de Stat „Cartuș" și a încheiat un contract individual de muncă pe termen nedeterminat.
40. Referitor la diferența salarială de 60646,77 lei, instanța a constatat că pe 11 septembrie 2020 „Cartuș" societate pe acțiuni a achitat reclamantului suma de 160646,77 lei în baza dispoziției de plată nr. MG235. Dispoziția respectivă a fost apreciată ca document oficial confirmativ al achitării integrale, fiind semnată de reclamant, care a consemnat personal în litere suma primită, fără a formula la acel moment obiecții scrise sau verbale privind cuantumul acesteia.
41. În privința înscrisului pe foaia de format A4, prima instanță a observat că acesta conține calcule din care se desprinde suma de 100000 lei, însă nu este datat și nu cuprinde alte elemente care să demonstreze că înscrisul se referă anume la plata efectuată pe 11 septembrie 2020 ori că reclamantului i-ar fi fost remise numai suma de 100000 lei din suma de 160646,77 lei. Instanța a stabilit că martorii Grumeza Vera și Balan Natalia nu au fost prezenți la momentul efectuării plății, iar în cererea adresată angajatorului pe 19 aprilie 2022 reclamantul nu a invocat existența unei diferențe neachitate de 60646,77 lei.
42. În ceea ce privește suma de 17784 lei pretinsă cu titlu de salariu pentru lunile octombrie și noiembrie 2019, instanța a avut în vedere că tabelele de pontaj prezentate au fost întocmite și certificate de însuși reclamantul. Totodată, aceasta a reținut că, deși prin ordinul din 26 septembrie 2016 fusese acceptată demisia sa de la îndeplinirea temporară a atribuțiilor de administrator, Bulgaru Grigore a confirmat că a exercitat în fapt atribuțiile respective până la lichidarea întreprinderii, figurând în Registrul de stat al persoanelor juridice și reprezentând Întreprinderea de Stat „Dinamo-MA" la semnarea contractului de fuziune din 31 octombrie 2019. În aceste circumstanțe, prima instanță nu a considerat probele

prezentate suficiente pentru constatarea unei creanțe salariale de 17784 lei în sarcina pârâtei.

43. Cu referire la suma de 3800 lei, instanța a constatat că actele întocmite de Serviciul Fiscal de Stat pe 5 și 14 noiembrie 2019 atestă ridicarea sumelor de 1180 lei și, respectiv, 2620 lei de la contribuabilul Întreprinderea de Stat „Dinamo-MA”, în prezența lui Bulgaru Grigore. În lipsa unor probe care să confirme că aceste mijloace bănești au provenit din patrimoniul personal al reclamantului, instanța a respins susținerea privind achitarea lor din surse proprii. Suplimentar, s-a reținut că suma respectivă nu se încadrează în noțiunea de plată salarială în sensul obiectului acțiunii formulat de reclamant.
44. În partea penalităților, prima instanță a pornit de la concluzia privind netemeinicia pretenției de încasare a sumei de 82230,77 lei cu titlu de plăți salariale restante. În consecință, nefiind constatat faptul reținerii din vina angajatorului a acestei sume, s-a apreciat că nu sunt întrunite condițiile pentru aplicarea penalității de 0,3 % pentru fiecare zi de întârziere. Referitor la penalitatea calculată asupra sumei de 160646,77 lei până pe 11 septembrie 2020, instanța a avut în vedere că datoria respectivă s-a format în perioada activității reclamantului în cadrul Întreprinderii de Stat „Dinamo-MA”, anterior constituirii raportului său de muncă cu întreprinderea absorbantă pe 3 decembrie 2019.
45. În privința prejudiciului moral, instanța a reținut că pretențiile principale privind restanțele salariale nu și-au găsit confirmare, iar susținerile reclamantului referitoare la pretinsele intimidări și amenințări din partea administrației „Cartuș” societate pe acțiuni, a lui Gondiu Vasile ori Custiuc Maria nu au fost confirmate prin declarațiile martorilor sau prin alte probe relevante. În lipsa premiselor pentru constatarea prejudiciului moral și a legăturii acestuia cu conduita imputată pârâților, pretenția în sumă de 200000 lei a fost respinsă.
46. În final, odată cu respingerea acțiunii, prima instanță a respins și solicitarea reclamantului privind compensarea cheltuielilor de judecată. În schimb, constatând că Custiuc Maria a dovedit suportarea cheltuielilor de asistență juridică în sumă de 7500 lei, instanța, raportând cuantumul solicitat la caracterul, volumul și complexitatea activității avocatului, a apreciat drept rezonabilă compensarea sumei de 5000 lei, pe care a dispus-o spre încasare de la Bulgaru Grigore.

Poziția participanților la proces în instanța de apel

47. Bulgaru Grigore, nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe, pe 5 septembrie 2023 a depus cerere de apel, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 11 august 2023 și pronunțarea unei noi hotărâri prin care să fie admise pretențiile formulate prin cererea de chemare în judecată, în redactarea concretizată.
48. În motivarea cererii de apel, apelantul a susținut că hotărârea primei instanțe este ilegală și neîntemeiată, fiind rezultatul unei aprecieri unilaterale și selective a probelor. Instanța de judecată ar fi acordat prioritate probelor și explicațiilor intimaților, în timp ce o parte dintre înscrisurile, explicațiile și declarațiile martorilor prezentate în susținerea acțiunii nu ar fi fost examinate ori ar fi fost apreciate superficial, contrar regulilor privind aprecierea probelor în ansamblul și interconexiunea lor.
49. Cu privire la suma de 60646,77 lei, apelantul a contestat concluzia potrivit căreia dispoziția de plată nr. MG235 din 11 septembrie 2020 ar confirma achitarea integrală a sumei de 160646,77 lei. Acesta a susținut că a semnat dispoziția înainte de remiterea efectivă a banilor, într-o situație financiară dificilă, fără să cunoască suma care urma să-i fie eliberată, iar în fapt ar fi primit numai 100000 lei.
50. În aceeași ordine de idei, apelantul a criticat aprecierea dată de prima instanță înscrisului de pe foaia de format A4. Acesta a susținut că înscrisul reflectă numărul și valoarea nominală a bancnotelor numărate la momentul efectuării plății, fiind întocmit cu participarea sa și a contabilei-șefe Custiuc Maria, care a recunoscut că o parte dintre înscrisuri îi aparțin. Prin urmare, în opinia apelantului, documentul nu putea fi înlăturat ca un simplu maculator, ci trebuia apreciat în coroborare cu celelalte probe.
51. Totodată, apelantul a susținut că prima instanță nu a acordat relevanța corespunzătoare declarațiilor martorului Grumeza Vera și înscrisurilor prin care ar fi demonstrat că a solicitat anterior achitarea restanțelor salariale. Acesta a făcut referire inclusiv la mesajele adresate lui Gondiu Vasile și lui Cebotari Mihai în lunile martie, aprilie și iulie 2022, apreciind că acestea contrazic concluzia primei instanțe potrivit căreia problema diferenței salariale ar fi fost ridicată abia odată cu introducerea acțiunii.
52. Apelantul a contestat și concluzia primei instanțe potrivit căreia ar fi exercitat funcția de administrator al Întreprinderii de Stat „Dinamo-MA” în perioada acumulării datoriilor salariale și, prin urmare, i-ar fi fost imputabilă situația financiară a întreprinderii. Acesta a invocat ordinul din 26 septembrie 2016 prin care i-ar fi fost acceptată demisia de la

îndeplinirea temporară a atribuțiilor de administrator și a susținut că ulterior a continuat activitatea în funcția de marketolog, iar menținerea numelui său în Registrul de stat al persoanelor juridice nu putea prevala asupra celorlalte probe prezentate.

53. Referitor la salariul pentru lunile octombrie și noiembrie 2019, în sumă de 17784 lei, apelantul a susținut că prima instanță a apreciat eronat tabelele de pontaj și circumstanțele activității sale în perioada reorganizării. Acesta a invocat că a continuat să presteze activitate, inclusiv în procesul de transmitere a patrimoniului și soluționare a problemelor întreprinderii, iar faptul că în contractul de fuziune a reprezentat Întreprinderea de Stat „Dinamo-MA" nu demonstra că deținea funcția de administrator. În opinia sa, obligațiile salariale respective urmau să fie preluate de întreprinderea absorbantă, în calitate de succesor în drepturi și obligații.
54. Cu privire la suma de 3800 lei, apelantul a reiterat că mijloacele bănești de 1180 lei și 2620 lei au fost achitate din resursele sale personale pentru stingerea obligațiilor fiscale ale Întreprinderii de Stat „Dinamo-MA", în vederea finalizării procedurii de reorganizare. Acesta a contestat concluzia primei instanțe potrivit căreia actele Serviciului Fiscal de Stat ar demonstra că banii aparțineau întreprinderii și a susținut că obligația de restituire a acestor sume revenea succesorului întreprinderii absorbite.
55. În partea penalităților, apelantul a susținut că respingerea acestora s-a întemeiat pe aceleași concluzii eronate folosite pentru respingerea pretențiilor principale. Potrivit acestuia, odată ce obligațiile salariale restante au fost preluate de întreprinderea absorbantă, reținerea plăților atrăgea aplicarea compensației de 0,3 % pentru fiecare zi de întârziere, în condițiile prevăzute de Codul muncii. Apelantul a contestat în special concluzia potrivit căreia culpa pentru neachitarea la timp a salariului i-ar reveni lui însuși în calitate de pretins administrator al întreprinderii absorbite.
56. În privința prejudiciului moral, apelantul a menținut susținerea potrivit căreia neachitarea îndelungată a plăților salariale, pretinsele presiuni exercitate asupra sa și conflictul cu administrația întreprinderii i-au provocat suferințe psihice și au contribuit la agravarea stării sale de sănătate. Acesta a apreciat că prima instanță a respins pretenția fără a examina în mod corespunzător înscrisurile medicale, declarațiile martorului Grumeza Vera și celelalte circumstanțe invocate în susținerea legăturii dintre situația litigioasă și suferințele pretinse.

57. În final, apelantul a invocat că motivarea hotărârii nu răspunde argumentelor esențiale formulate de acesta și nu explică suficient motivele pentru care anumite probe au fost preferate altora. Făcând trimitere la normele Codului de procedură civilă privind legalitatea și temeinicia hotărârii, precum și la jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului referitoare la obligația instanțelor de a răspunde argumentelor determinante ale părților, Bulgaru Grigore a susținut că deficiențele constatate justifică casarea hotărârii primei instanțe.
58. *Prin referința depusă, partea intimată „Cartuș" societate pe acțiuni* a solicitat respingerea integrală a apelului declarat de Bulgaru Grigore și menținerea hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 11 august 2023, susținând că prima instanță a stabilit corect circumstanțele cauzei și a apreciat în mod corespunzător probele administrate.
59. În privința sumei de 60646,77 lei, intimata a invocat că dispoziția de plată nr. MG235 din 11 septembrie 2020 confirmă achitarea integrală către apelant a sumei de 160646,77 lei, documentul fiind semnat personal de acesta. Totodată, a susținut că foaia de format A4 invocată de apelant nu constituie un act contabil și nu poate răsturna conținutul dispoziției de plată, iar afirmațiile privind pretinsele presiuni și amenințări nu ar fi fost confirmate prin probe concludente.
60. Referitor la salariul pretins pentru lunile octombrie și noiembrie 2019 și la suma de 3800 lei, intimata a arătat că raporturile de muncă dintre apelant și „Cartuș" societate pe acțiuni au început pe 3 decembrie 2019, iar sumele respective nu au fost reflectate nici în actul de transmitere, nici în contractul de fuziune. În acest context, a susținut că nu poate fi obligată la achitarea unor datorii care nu au fost incluse în documentele de reorganizare.
61. Cu privire la penalități, partea intimată a susținut că acestea nu pot fi acordate în lipsa unei datorii certe, exigibile și neachitate din vina angajatorului, reiterând că restanța salarială preluată în urma reorganizării a fost achitată integral, iar celelalte sume pretinse nu rezultă din evidențele contabile și actele de transmitere.
62. În ceea ce privește prejudiciul moral, „Cartuș" societate pe acțiuni a invocat că apelantul nu a prezentat probe pertinente și concludente care să confirme existența unor suferințe morale sau fizice aflate în legătură cauzală cu acțiunile intimatei. De asemenea, a susținut că declarațiile martorilor invocați de apelant nu confirmă neachitarea sumelor pretinse și că niciunul dintre aceștia nu a fost prezent la remiterea sumei din 11 septembrie 2020.

63. În concluzie, intimata a apreciat că motivele apelului reprezintă, în esență, reiterarea argumentelor examinate de prima instanță și a solicitat respingerea apelului, menținerea hotărârii contestate și obligarea apelantului la compensarea cheltuielilor de judecată suportate în faza apelului.
64. *Prin referința depusă, intimatul Gondiu Vasile,* reprezentat de avocatul Gulca Lilia, a solicitat respingerea integrală a apelului declarat de Bulgaru Grigore și menținerea hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 11 august 2023, susținând că prima instanță a stabilit corect circumstanțele cauzei și a apreciat în mod corespunzător probele administrate (f.d. 94-97 din vol. II).
65. Intimatul a susținut că la momentul reorganizării apelantul gestiona Întreprinderea de Stat „Dinamo-MA", invocând situațiile financiare, actele întocmite în cadrul fuziunii, extrasul din Registrul de stat al persoanelor juridice și tabelele de pontaj semnate de Bulgaru Grigore. În acest context, a contestat argumentele apelantului potrivit cărora acesta nu ar fi exercitat atribuțiile de administrator în perioada relevantă.
66. Referitor la suma de 160646,77 lei, intimatul a invocat că aceasta a fost achitată integral pe 11 septembrie 2020, fapt confirmat prin dispoziția de plată nr. MG235, semnată de apelant. A susținut că nicio probă concludentă nu răstoarnă conținutul acestui înscris și că apelantul nu a formulat obiecții la momentul primirii banilor.
67. În privința salariului pretins pentru lunile octombrie și noiembrie 2019, intimatul a arătat că raporturile de muncă dintre apelant și Întreprinderea de Stat „Cartuș" au început pe 3 decembrie 2019, iar actele de transmitere din 31 octombrie 2019 nu reflectau alte datorii salariale față de Bulgaru Grigore decât cele deja preluate. Totodată, a invocat lipsa originalelor tabelelor de pontaj și faptul că asemenea înscrisuri nu au fost predate întreprinderii absorbante.
68. Cu privire la suma de 3800 lei achitată către buget, intimatul a susținut că actele Serviciului Fiscal de Stat atestă ridicarea mijloacelor bănești de la Întreprinderea de Stat „Dinamo-MA", iar apelantul nu ar fi demonstrat că sumele respective proveneau din mijloacele sale personale. Din acest motiv, a apreciat că nu există o legătură juridică între aceste plăți și obligațiile „Cartuș" societate pe acțiuni sau ale lui Gondiu Vasile.
69. Referitor la penalități, intimatul a susținut că acestea nu pot fi aplicate nici asupra sumei de 160646,77 lei, întrucât aceasta a fost achitată integral, nici asupra sumelor pretinse pentru

lunile octombrie și noiembrie 2019, deoarece în perioada respectivă nu existau raporturi de muncă între apelant și „Cartuș” societate pe acțiuni. De asemenea, a invocat că nu fusese stabilit un termen concret pentru executarea obligației financiare preluate în cadrul fuziunii.

70. În ceea ce privește prejudiciul moral, intimatul a susținut că nu a fost demonstrată existența unei legături cauzale între pretinsele suferințe ale apelantului și conduita „Cartuș” societate pe acțiuni ori a lui Gondiu Vasile. Totodată, a reiterat că acuzațiile privind pretinsele presiuni și amenințări nu au fost confirmate prin probe, motiv pentru care a solicitat ca acestea să fie apreciate critic.
71. În concluzie, intimatul a susținut că prima instanță a elucidat complet circumstanțele cauzei și a aplicat corect normele de drept material și procedural, motiv pentru care a solicitat respingerea apelului ca nefondat și neîntemeiat și menținerea hotărârii contestate.
72. *Prin referința depusă, intervenientul accesoriu Grădinari Galina* a comunicat că a acordat servicii de contabilitate în cadrul Întreprinderii de Stat „Dinamo-MA” în perioada 1 februarie 2016 – 30 septembrie 2019, iar ultimele dări de seamă și înregistrări contabile au fost întocmite la situația din 30 septembrie 2019. Aceasta a susținut că în actul de transmitere a patrimoniului din 31 octombrie 2019 au fost reflectate soldurile existente la 30 septembrie 2019, motiv pentru care lunile octombrie și noiembrie 2019, inclusiv calculele salariale ale lui Bulgaru Grigore pentru această perioadă, nu au putut fi reflectate în evidența contabilă a Întreprinderii de Stat „Dinamo-MA” (f.d. 109 din vol. II).
73. Totodată, Grădinari Galina a indicat că sumele de 1180 lei și 2620 lei, în total 3800 lei, achitate de Bulgaru Grigore către Serviciul Fiscal de Stat, au fost efectuate în luna noiembrie 2019, ulterior semnării actului de transmitere a patrimoniului din 31 octombrie 2019. Din acest motiv, aceasta a susținut că plățile respective nu au putut fi reflectate în evidența contabilă a Întreprinderii de Stat „Dinamo-MA”.

Legislația relevantă

74. Art. 9 alin. (1) lit. d) și n) din Codul muncii

(1) Salariatul are dreptul:

d) la achitarea la timp şi integrală a salariului, în corespundere cu calificarea sa, cu complexitatea, cantitatea şi calitatea lucrului efectuat;

n) la repararea prejudiciului material şi a celui moral cauzat în legătură cu îndeplinirea obligaţiilor de muncă, în modul stabilit de prezentul cod şi de alte acte normative;

75. Art. 10 alin. (2) lit. h) din Codul muncii

(2) Angajatorul este obligat:

h) să plătească integral salariul în termenele stabilite de prezentul cod, de contractul colectiv de muncă şi de contractele individuale de muncă;

76. Art. 45 din Codul muncii

Contractul individual de muncă este înţelegerea dintre salariat şi angajator, prin care salariatul se obligă să presteze o muncă într-o anumită specialitate, calificare sau funcţie, să respecte regulamentul intern al unității, dacă este elaborat și aprobat de angajator,, iar angajatorul se obligă să-i asigure condiţiile de muncă prevăzute de prezentul cod, de alte acte normative ce conţin norme ale dreptului muncii, de contractul colectiv de muncă, precum şi să achite la timp şi integral salariul.

77. Art. 329 din Codul muncii

(1) Angajatorul este obligat să repare integral prejudiciul material şi cel moral cauzat salariatului în legătură cu îndeplinirea de către acesta a obligaţiilor de muncă, în cazul discriminării salariatului la locul de muncă sau ca rezultat al privării ilegale de posibilitatea de a munci, dacă prezentul cod sau alte acte normative nu prevăd altfel.

(2) Prejudiciul moral se repară în formă bănească sau într-o altă formă materială determinată de părţi. Litigiile şi conflictele apărute în legătură cu repararea prejudiciului moral se soluţionează de instanţa de judecată, indiferent de mărimea prejudiciului material ce urmează a fi reparat.

78. Art. 330 alin. (1) lit. e) și alin. (2) din Codul muncii

(1) Angajatorul este obligat să compenseze persoanei salariul pe care aceasta nu l-a primit, în toate cazurile privării ilegale de posibilitatea de a munci. Această obligaţie survine, în particular, în caz de:

e) reţinere a plăţii salariului;

(2) În caz de reţinere, din vina angajatorului, a salariului (art.142), a indemnizaţiei de concediu (art.117), a plăţilor în caz de eliberare (art.143) sau a altor plăţi (art.123, 124, 127, 139, 186, art. 225 alin. (8) etc.) cuvenite salariatului, acestuia i se plătesc suplimentar, pentru fiecare zi de întîrziere, 0,3 la sută din suma neplătită în termen.

79. Art. 332 din Codul muncii

(1) Cererea scrisă a salariatului privind repararea prejudiciului material şi celui moral se prezintă angajatorului. Angajatorul este obligat să înregistreze cererea respectivă, s-o examineze şi să emită ordinul (dispoziţia, decizia, hotărîrea) corespunzător în termen de 10 zile calendaristice din ziua înregistrării acesteia, aducîndu-l la cunoştinţă salariatului sub semnătură sau prin altă modalitate care permite confirmarea recepționării/înștiințării.

(2) Dacă salariatul nu este de acord cu ordinul (dispoziţia, decizia, hotărîrea) angajatorului sau dacă ordinul (dispoziţia, decizia, hotărîrea) nu a fost emis în termenul prevăzut la alin.(1), salariatul este în drept să se adreseze cu o cerere în instanţa de judecată pentru soluţionarea litigiului individual de muncă apărut (titlul XII).

80. Art. 348 din Codul muncii

Jurisdicţia muncii are drept obiect soluţionarea litigiilor individuale de muncă şi conflictelor colective de muncă privind purtarea negocierilor colective, încheierea, executarea, modificarea, suspendarea sau încetarea contractelor colective şi individuale de muncă, a convenţiilor colective prevăzute de prezentul cod, precum şi soluţionarea conflictelor colective privind interesele economice, sociale, profesionale şi culturale ale salariaţilor, apărute la diferite niveluri între partenerii sociali.

81. Art. 14 din Codul Civil

(1) Nicio persoană nu poate invoca, la întemeierea pretenției sale, fapta ilicită sau de rea-credință pe care tot ea a săvîrșit-o sau la care a participat.

(2) Nicio persoană nu poate obține un avantaj din comportamentul său ilicit sau de rea-credință.

82. Art. 208 alin. (1) și (3) din Codul civil

(1) Fuziunea se realizează prin contopire sau absorbţie.

(3) Absorbţia are ca efect dizolvarea fără a intra în lichidare a persoanelor juridice absorbite şi trecerea integrală a drepturilor şi obligaţiilor acestora la persoana juridică absorbantă.

83. Art. 213 din Codul civil

(1) De la data înregistrării fuziunii, patrimoniul persoanei juridice absorbite sau al persoanelor juridice care se contopesc trece la persoana juridică absorbantă sau la noua persoană juridică.

(2) După înregistrarea fuziunii, *persoana juridică absorbantă* sau noua persoană juridică *include în bilanţul său activele şi pasivele persoanei juridice absorbite* sau ale persoanelor juridice contopite, iar bunurile sînt înregistrate ca bunuri ale persoanei juridice absorbante sau ale noii persoane juridice.

84. Art. 2036 alin. (1) din Codul civil

În cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum şi în alte cazuri prevăzute de lege, instanţa de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparaţia prejudiciului prin plata de despăgubiri.

85. Art. 94 alin. (1) din Codul de procedură civilă

Instanţa judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cererea părţii care a avut câștig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acţiunea reclamantului a fost admisă parţial,

acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporţional părţii admise din pretenţii, iar pârâtului – proporţional părţii respinse din pretenţiile reclamantului.

86. Art. 96 alin. (1) și (1^1) din Codul de procedură civilă

(1) Instanţa judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părţii care a avut câștig de cauză cheltuielile ei de asistenţă juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare şi rezonabile.

(1^1) Cheltuielile menţionate la alin. (1) se compensează părţii care a avut câștig de cauză dacă aceasta a fost reprezentată în judecată de un avocat.

87. Art. 117 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă

(1) Probe în cauze civile sînt elementele de fapt, dobîndite în modul prevăzut de lege, care servesc la constatarea circumstanţelor ce justifică pretenţiile şi obiecţiile părţilor, precum şi altor circumstanţe importante pentru justa soluţionare a cauzei.

(2) În calitate de probe în cauze civile se admit elementele de fapt constatate din explicaţiile părţilor şi ale altor persoane interesate în soluţionarea cauzei, din depoziţiile martorilor, din înscrisuri, probe materiale, înregistrări audio-video, din concluziile experţilor.

88. Art. 118 din Codul de procedură civilă

(1) Fiecare parte trebuie să dovedească circumstanţele pe care le invocă drept temei al pretenţiilor şi obiecţiilor sale dacă legea nu dispune altfel.

(3) Circumstanţele care au importanţă pentru soluţionarea justă a cauzei sînt determinate definitiv de instanţa judecătorească pornind de la pretenţiile şi obiecţiile părţilor şi ale altor participanţi la proces, precum şi de la normele de drept material şi procedural ce urmează a fi aplicate

89. Art. 130 alin. (1)-(4) din Codul de procedură civilă

(1) Instanţa judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare şi nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul şi interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.

(2) Nici un fel de probe nu au pentru instanţa judecătorească o forţă probantă prestabilită fără aprecierea lor.

(3) Fiecare probă se apreciază de instanţă privitor la pertinenţa, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă şi suficienţa pentru soluţionarea cauzei.

(4) Ca rezultat al aprecierii probelor, instanţa judecătorească este obligată să reflecte în hotărîre motivele concluziilor sale privind admiterea unor probe şi respingerea altor probe, precum şi argumentarea preferinţei unor probe faţă de altele

90. Art. 239 din Codul de procedură civilă

Hotărîrea judecătorească trebuie să fie legală şi întemeiată. Instanţa îşi întemeiază hotărîrea numai pe circumstanţele constatate nemijlocit de instanţă şi pe probele cercetate în şedinţă de judecată

91. Art. 240 din Codul de procedură civilă

(1) La deliberarea hotărîrii, instanţa judecătorească apreciază probele, determină circumstanţele care au importanţă pentru soluţionarea cauzelor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părţi, legea aplicabilă soluţionării cauzei şi admisibilitatea acţiunii.

(2) Dacă, în timpul deliberărilor, consideră necesară clarificarea unor noi circumstanţe importante pentru soluţionarea cauzei sau cercetarea suplimentară a probelor din dosar, instanţa judecătorească emite o încheiere de reluare a dezbaterilor judiciare. După examinarea cauzei în fond, instanţa audiază din nou pledoariile participanţilor la proces.

(3) Instanţa judecătorească adoptă hotărîrea în limitele pretenţiilor înaintate de reclamant.

92. Art. 357 din Codul de procedură civilă

Hotărîrile susceptibile de apel pot fi atacate, pînă a rămîne definitive, în instanţă de apel care, în baza materialelor din dosar şi a celor prezentate suplimentar, verifică corectitudinea constatării circumstanţelor de fapt ale cauzei, a aplicării şi interpretării normelor de drept material, precum şi respectarea normelor de drept procedural, la judecarea cauzei în primă instanţă.

93. Art. 373 din Codul de procedură civilă

(1) Instanţa de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referinţelor şi obiecţiilor înaintate, legalitatea şi temeinicia hotărîrii atacate în ceea ce priveşte constatarea circumstanţelor de fapt şi aplicarea legii în primă instanţă.

(2) În limitele apelului, instanţa de apel verifică circumstanţele şi raporturile juridice stabilite în hotărîrea primei instanţe, precum şi cele care nu au fost stabilite, dar care au importanţă pentru soluţionarea cauzei, apreciază probele din dosar şi cele prezentate suplimentar în instanţă de apel de către participanţii la proces.

(3) În cazul în care motivarea apelului nu cuprinde argumente sau dovezi noi, instanţa de apel se pronunţă în fond, numai în temeiul celor invocate în primă instanţă.

(5) Instanţa de apel este obligată să se pronunţe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

(6) Apelantului nu i se poate crea în propria cale de atac o situaţie mai dificilă decît aceea din hotărîrea atacată cu apel, cu excepţia cazurilor cînd consimte şi cînd hotărîrea este atacată şi de alţi participanţi la proces.

94. Art. 385 din Codul de procedură civilă

Instanţa de apel, după ce judecă apelul, este în drept:

a) să respingă apelul şi să menţină hotărîrea primei instanţe;

b) să admită apelul şi să modifice hotărîrea primei instanţe;

c) să admită apelul şi să caseze integral sau parţial hotărîrea primei instanţe, emiţînd o nouă hotărîre;

d) să admită apelul, să caseze integral hotărîrea primei instanţe şi să trimită cauza spre rejudecare în primă instanţă doar în cazul în care s-au încălcat temeiurile prevăzute la art. 388 alin.(1) lit. d) şi i). La solicitarea participanţilor la proces, instanţa de apel poate trimite cauza spre rejudecare în prima instanță doar o singură dată, în cazul prevăzut la art. 388 alin. (1) lit. b);

e) să admită apelul şi să caseze integral sau parţial hotărîrea primei instanţe, dispunînd încetarea procesului ori scoaterea cererii de pe rol dacă există temeiurile prevăzute la art. 265 şi 267.

95. Art. 386 din Codul de procedură civilă

(1) Hotărîrea primei instanţe se casează sau se modifică de instanţa de apel dacă:

a) circumstanţele importante pentru soluţionarea cauzei nu au fost constatate şi elucidate pe deplin;

b) circumstanţele importante pentru soluţionarea cauzei, pe care prima instanţă le consideră constatate, nu au fost dovedite cu probe veridice şi suficiente;

c) concluziile primei instanţe, expuse în hotărîre, sînt în contradicţie cu circumstanţele cauzei;

d) normele de drept material sau normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat.

(2) O hotărîre legală în fond nu poate fi casată numai din motive formale.

96. Art. 387 din Codul de procedură civilă

Se consideră că normele de drept material sînt încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanţa judecătorească:

a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;

b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;

b[1]) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;

c) a interpretat eronat legea;

d) a aplicat eronat analogia legii sau analogia dreptului.

97. Art. 388 din Codul de procedură civilă

(1) Hotărîrea primei instanţe urmează a fi casată, independent de argumentele cererii de apel, dacă:

a) cauza a fost judecată de un complet de judecată compus ilegal;

b) cauza a fost judecată de instanţă în absenţa unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data şi ora şedinţei de judecată;

c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile cu privire la limba procesului;

d) instanţa a soluţionat problema drepturilor unor persoane neantrenate în proces;

f) hotărîrea nu este semnată de judecător sau de cineva din judecători ori hotărîrea este semnată nu de acel judecător sau de acei judecători care sînt menţionaţi în hotărîre;

g) în dosar lipseşte procesul-verbal al şedinţei de judecată;

h) în dosar lipseşte procesul-verbal privind efectuarea unui act procedural;

i) cauza a fost examinată cu încălcarea competenţei jurisdicţionale.

(2) Săvîrşirea altor încălcări decît cele consemnate la alin.(1) constituie temeiul casării hotărîrii numai dacă ele au dus sau au putut duce la soluţionarea eronată a cauzei.

Motivarea instanței de apel

98. Examinând apelul declarat de Bulgaru Grigore, în raport cu materialele cauzei și prevederile legale aplicabile, Colegiul judiciar consideră necesar să respingă apelul și să mențină hotărârea primei instanțe. Argumentele și rațiunile acestei soluții vor fi expuse în continuare.
99. În temeiul art. 357 din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova, instanța de apel verifică, în baza materialelor dosarului și, după caz, a celor prezentate suplimentar, corectitudinea constatării circumstanțelor de fapt, precum și aplicarea și interpretarea normelor de drept material și respectarea normelor de drept procedural de către instanța de fond, ceea ce presupune reexaminarea cauzei în fapt și în drept, în limitele controlului judiciar prevăzute de lege.
100. Prin prisma art. 373 din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova, Colegiul judiciar reține că verificarea se efectuează în limitele apelului, ale referințelor și obiecțiilor, iar potrivit art. 385 din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova, în funcție de rezultatul examinării, instanța de apel poate menține hotărârea, o poate modifica ori o poate casa integral sau parțial, inclusiv cu încetarea procesului, dacă sunt întrunite condițiile legii.
101. Verificând legalitatea și temeinicia hotărârii contestate în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor formulate, Colegiul judiciar constată că prima instanță a elucidat circumstanțele relevante pentru soluționarea litigiului, a apreciat probele administrate în ansamblul și interconexiunea lor și a aplicat corespunzător normele de drept material incidente. Criticile formulate de apelant nu relevă existența vreunuia dintre temeiurile de casare sau modificare prevăzute de art. 386 din Codul de procedură civilă și nici a unor încălcări procedurale dintre cele prevăzute de art. 388 din același cod.
102. Referitor la susținerea apelantului că prima instanță nu ar fi răspuns tuturor argumentelor sale și ar fi omis aprecierea unor probe, Colegiul judiciar reține că, potrivit art. 373 alin. (5) din Codul de procedură civilă, instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra motivelor invocate în apel. Această obligație nu presupune însă un răspuns distinct la fiecare afirmație

sau argument secundar, ci examinarea chestiunilor decisive pentru soluționarea litigiului. În cauza *„Seksimp Group” societate cu răspundere limitată împotriva Republicii Moldova*, hotărârea din 15 mai 2025, paragrafele 45 și 47-48, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reiterat că, fără a fi necesar un răspuns detaliat la fiecare argument, partea trebuie să primească un răspuns specific și expres la susținerile decisive pentru soluția cauzei, iar argumentele specifice, relevante și importante nu pot fi ignorate.

103. În același timp, Colegiul judiciar reține că instanța de apel poate adera la considerentele instanței inferioare atunci când acestea sunt suficiente și răspund problemelor esențiale ale cauzei. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reiterat expres, în cauza *Mustafa Aydın împotriva Turciei, hotărârea din 18 martie 2025*, paragraful 50, că la respingerea unei căi de atac instanța superioară poate, în principiu, să însușească motivele instanței inferioare. În prezenta cauză, Colegiul judiciar aderă la constatările de fapt și la raționamentele juridice ale primei instanțe, pe care le consideră corecte, urmând să răspundă suplimentar criticilor determinante formulate prin apel.

104. Critica privind pretinsa apreciere unilaterală și selectivă a probelor nu poate fi reținută. Potrivit art. 118 și 130 din Codul de procedură civilă, fiecărei părți îi revine obligația de a dovedi circumstanțele invocate în susținerea pretențiilor sau obiecțiilor sale, iar instanța apreciază fiecare probă sub aspectul pertinenței, admisibilității și veridicității, precum și toate probele în ansamblu sub aspectul legăturii lor reciproce și suficienței. Faptul că prima instanță a atribuit unor înscrisuri o forță convingătoare mai mare decât altora nu denotă, *per se*, o apreciere arbitrară, atât timp cât motivele acestei preferințe rezultă din hotărâre.

105. Colegiul judiciar elucidează că în speță suntem în prezența unui litigiu bazat pe raportul juridic de muncă dintre Bulgaru Grigore și ”Cartuș” societate pe acțiuni, pe trecerea drepturilor şi obligaţiilor Întreprinderii de Stat „Dinamo-MA” la persoana juridică absorbantă ”Cartuș” societate pe acțiuni și pe pretinse delicte civile prin care s-au cauzat prejudicii morale apelantului Bulgaru Grigore.

106. În acțiunea depusă și completată ulterior, Bulgaru Grigore, deși a indicat și atras în proces în calitate de copârâți pe Gondiu Vasile și Custiuc Maria, față de aceștia nu au fost formulate pretenții. Între apelant și intimații Gondiu Vasile și Custiuc Maria nu au fost invocate și stabilite raporturi juridice materiale, atragerea lor în proces fiind una formală și improprie procesului civil.

107. În ceea ce privește suma de 60646,77 lei, Colegiul judiciar consideră întemeiată concluzia primei instanțe potrivit căreia dispoziția de plată nr. MG235 din 11 septembrie 2020 confirmă achitarea către Bulgaru Grigore a sumei de 160646,77 lei. Înscrisul poartă semnătura apelantului, iar suma primită a fost consemnată de acesta și cu litere, fără ca documentul să conțină vreo rezervă ori obiecție privind remiterea unei sume mai mici. Explicația formulată ulterior, potrivit căreia documentul ar fi fost semnat înainte de remiterea banilor și în condiții de presiune, nu este susținută de probe directe capabile să răstoarne conținutul înscrisului respectiv.

108. Nici înscrisul de pe foaia de format A4 nu conduce la o altă concluzie. Deși Custiuc Maria a recunoscut că o parte dintre cifrele înscrise îi aparțin, foaia nu este datată, nu este semnată și nu conține mențiuni care să individualizeze operațiunea de plată din 11 septembrie 2020. Prin urmare, aceasta poate confirma existența unor operațiuni de calcul și numărare a unor bancnote, însă nu demonstrează, în mod singular și suficient, că suma efectiv remisă apelantului în executarea dispoziției de plată nr. MG235 a fost de numai 100000 lei. Prima instanță nu a exclus înscrisul din materialul probator, ci i-a apreciat forța probantă în raport cu celelalte probe, ceea ce corespunde art. 130 din Codul de procedură civilă.

109. Colegiul notează că susținerile referitoare la declarațiile martorilor și la mesajele adresate ulterior lui Gondiu Vasile și Cebotari Mihai nu răstoarnă această concluzie. Martorii Grumeza Vera și Balan Natalia nu au asistat la remiterea numerarului din 11 septembrie 2020 și, prin urmare, nu puteau confirma nemijlocit cuantumul efectiv al sumei predate. Mesajele expediate în anul 2022 atestă faptul formulării de către apelant, la acel moment, a unor pretenții privind existența datoriei, însă nu constituie, prin ele însele, dovada că pe 11 septembrie 2020 acesta ar fi primit o sumă inferioară celei consemnate în dispoziția de plată.

110. Nici argumentele apelantului referitoare la încetarea, în anul 2016, a exercitării temporare a funcției de administrator al Întreprinderii de Stat „Dinamo-MA” nu sunt de natură să determine schimbarea soluției. Chiar dacă ordinul din 26 septembrie 2016 confirmă acceptarea demisiei de la exercitarea temporară a atribuțiilor respective, această împrejurare nu dovedește existența creanțelor solicitate în prezenta cauză. Actele administrate confirmă, în același timp, participarea apelantului la procedura de reorganizare și semnarea

documentelor aferente transmiterii patrimoniului, iar problema denumirii formale a funcției sale nu înlătură obligația acestuia de a proba distinct existența și cuantumul fiecărei creanțe pretinse.

111. Cu privire la suma de 17784 lei solicitată pentru lunile octombrie și noiembrie 2019, Colegiul judiciar constată că, potrivit art. 9, 10 și 45 din Codul muncii, dreptul la salariu presupune existența muncii prestate *în cadrul raportului individual de muncă*, iar potrivit art. 118 din Codul de procedură civilă, existența și cuantumul creanței trebuie dovedite de partea care le invocă. Copiile tabelelor de pontaj întocmite și semnate de apelant, în lipsa originalelor și a unor evidențe contabile care să confirme calcularea concretă a sumei solicitate, au fost în mod justificat considerate insuficiente pentru constatarea unei datorii certe în sarcina intimatei.

112. Explicația intervenientului accesoriu Grădinari Galina, potrivit căreia lunile octombrie și noiembrie 2019 nu au putut fi reflectate în evidența contabilă întocmită la situația din 30 septembrie 2019, explică absența acestora din evidență, însă nu demonstrează o obligație de plată a pârâtului ”Cartuș” societate pe acțiuni.

113. Se evocă în context că apelantul Bulgaru Grigore a avut contract individual de muncă cu Întreprinderea de Stat „Dinamo-MA”, absorbită ulterior de ”Cartuș” societate pe acțiuni. Toate obligațiile angajatorului Întreprinderea de Stat „Dinamo-MA” au fost transmise către ”Cartuș” societate pe acțiuni.

114. Astfel se subliniază că, în temeiul contractului de fuziune prin absorbție din *31 octombrie 2019*, a fost semnat actul de transmiterea patrimoniului Întreprinderii de Stat magazinul specializat de arme „Dinamo-MA” din aceeași dată. Consecvent, prin decizia registratorului Departamentului înregistrare și licențiere a unităților de drept din 28 noiembrie 2019, au fost radiate din registrul de stat al persoanelor juridice Întreprinderea de Stat „Dinamo-MA” și Întreprinderea de Stat ”Pulbere”, în legătură cu reorganizarea prin absorbție.

115. Pe 3 decembrie 2019 a fost adoptat ordinul ”Cartuș” societate pe acțiuni nr. 435, prin care s-a dispus transferarea angajaților companiilor absorbite, inclusiv ai Întreprinderii de Stat „Dinamo-MA”, deci și a lui Bulgaru Grigore, cu mențiunea că ”Cartuș” societate pe acțiuni preia toate drepturile și obligațiile ce rezultă din contractele individuale de muncă începând cu data respectivă. Tot pe 3 decembrie 2019 a fost semnat și contractul individual de muncă nr. 05/2019 dintre ”Cartuș” societate pe acțiuni și Bulgaru Grigore.

116. Colegiul atrage atenția asupra pct. 2 al contractului respectiv care prevede că *salariatul este angajat la lucru în calitate de vânzător consultant sucursala Chişinău Dinamo-MA a Întreprinderii de stat "Cartuş" din data de 3 decembrie 2019, pe termen nedeterminat, prin transfer din funcția de administrator al Întreprinderii de stat "Dinamo-MA".* Această clauză relevă explicit că Bulgaru Grigore a încheiat contractul individual de muncă cu entitatea absorbantă "Cartuș" societate pe acțiuni urmare a transferului său din funcția deținută anterior de administrator al persoanei absorbite Întreprinderea de Stat „Dinamo-MA".

117. Relațiile de muncă directe dintre "Cartuș" societate pe acțiuni și Bulgaru Grigore au început anume din data de 3 decembrie 2019, anterior acestei date apelantul fiind salariat al Întreprinderii de Stat „Dinamo-MA". În aceste circumstanțe Colegiul determină în mod ferm că obligațiile "Cartuș" societate pe acțiuni, în calitate de angajator, față Bulgaru Grigore, în calitate de salariat, au apărut din data de 3 decembrie 2019, iar în calitate de persoană juridică absorbantă a Întreprinderii de Stat „Dinamo-MA", intimatul a preluat toate drepturile și obligațiile incluse în actul de transmitere a patrimoniului întreprinderii de stat "Magazinul specializat de arme Dinamo-MA" din 31 octombrie 2019. În actul respectiv nu au fost incluse plăți salariale ale lui Bulgaru Grigore, iar alte acte care să genereze obligații între părți nu au fost prezentate instanței de apel.

118. Colegiul concluzionează că pentru încasarea sumei de 17784 lei pretinsă de apelant pentru lunile octombrie și noiembrie 2019 cu titlu de salariu, nu există temeiuri de fapt și de drept și pretenția urmează a fi respinsă din această cauză. Incident, Colegiul precizează că actul de fuziune urma să reglementeze modalitatea de salarizare provizorie și obligațiile de plată să fie reglementate între părțile contractului de fuziune din 31 octombrie 2019. Omisiunea respectivă nu poate fi remediată prin mijlocul de apărare ales de apelantul Bulgaru Grigore, prin solicitarea salariului de la angajator pentru perioade anterioare angajării sale.

119. Referitor la suma de 3800 lei, Colegiul judiciar aderă la constatarea primei instanțe că actele întocmite de Serviciul Fiscal de Stat pe 5 și 14 noiembrie 2019 indică ridicarea sumelor de 1180 lei și 2620 lei de la contribuabilul Întreprinderea de Stat „Dinamo-MA", în prezența lui Bulgaru Grigore. Apelantul nu a prezentat un înscris care să demonstreze proveniența acestor mijloace din patrimoniul său personal sau vreun act care să facă dovada

subrogării în drepturi. În aceste condiții, simpla susținere că plata a fost efectuată din resurse proprii nu satisface sarcina probațiunii stabilită de art. 118 din Codul de procedură civilă. Totodată, această sumă nu reprezintă, prin natura sa, salariu datorat pentru munca prestată.

120. În ceea ce privește penalitățile, art. 330 alin. (2) din Codul muncii condiționează plata suplimentară de 0,3 % pentru fiecare zi de întârziere de existența unei plăți cuvenite salariatului și de reținerea acesteia din vina angajatorului. Or, odată ce nu a fost demonstrată existența restanțelor de 60646,77 lei, 17784 lei și 3800 lei în condițiile invocate de apelant, lipsesc premisele pentru calcularea penalităților asupra acestor sume. Cât privește suma de 160646,77 lei preluată în cadrul reorganizării și achitată pe 11 septembrie 2020, materialele cauzei nu demonstrează existența unei rețineri imputabile intimatei în condițiile art. 330 alin. (2) din Codul muncii.

121. În acest sens se va puncta că prevederea de la norma indicată *supra* se referă la ”reținerea, ***din vina angajatorului***, a salariului, a indemnizaţiei de concediu, a plăţilor în caz de eliberare sau a altor plăţi cuvenite salariatului”, astfel această problemă a vinei sau lipsa acesteia din partea angajatorului urma să fie pusă în privința persoanei absorbite Întreprinderea de Stat „Dinamo-MA” care avea calitatea respectivă în perioada în care s-au acumulat respectivele datorii. Rămâne pertinentă și relevantă întrebarea referitoare la acumularea restanței salariale a apelantului Bulgaru Grigore în perioada în care acesta însuși avea calitatea de administrator al Întreprinderii de Stat „Dinamo-MA” și faptului că în raport cu întreprinderea administrată nu s-a pus problema vinovăției pentru reținerea plăților salariale, dar s-a pus ulterior în privința ”Cartuș” societate pe acțiuni, pe baza unei transmisiuni globale de drepturi și obligații ale întreprinderii de stat absorbite.

122. Rațiunile expuse mai sus relevă lipsa dovezii de vinovăție a reținerii plăților salariale din partea ”Cartuș” societate pe acțiuni, precum și neconformități legate de achitarea parțială a sumei de 160646,77 lei, motive din care pretenția de încasare a penalității în mărime de 0,3% urmează a fi respinsă ca neîntemeiată.

123. Pretenția privind repararea prejudiciului moral a fost, de asemenea, respinsă în mod argumentat. Potrivit art. 329 din Codul muncii și art. 2036 din Codul civil, repararea prejudiciului moral presupune existența unei conduite ilicite imputabile persoanei chemate să răspundă, producerea prejudiciului, legătura cauzală dintre acestea și vinovăția. În lipsa

determinării unei componențe de delict nu se poate stabili temeiul răspunderii civile delictuale, condiționând astfel lipsa dreptului de a cere repararea prejudiciului moral.

124. Înscrisurile medicale prezentate de Bulgaru Grigore în prezenta cauză confirmă existența unor probleme de sănătate ale apelantului, însă nu demonstrează că acestea au fost cauzate de o conduită ilicită a intimaților. Totodată, pretinsele amenințări și presiuni nu au fost confirmate prin probe directe și concludente, astfel încât nu este stabilită legătura cauzală necesară angajării răspunderii pentru prejudiciul moral.

125. În ceea ce privește concluzia și soluția instanței de fond referitoare la compensarea cheltuielilor de asistență juridică din contul reclamantului Bulgaru Grigore în beneficiul pârâtei Custiuc Maria în mărime de 5000 lei, Colegiul atestă că dispoziția este proporțională și adecvată, corespunde circumstanțelor din speță și este conformă prevederilor de la art. 94 și 96 din Codul de procedură civilă. Lipsa unui raport juridic material de muncă între Bulgaru Grigore și Custiuc Maria (*a se vedea pct. 106 al deciziei*), susțin ipoteza îndreptățirii ultimei, în calitatea sa de pârâtă în instanța de fond, de a cere compensarea cheltuielilor de judecată din moment ce a avut câștig de cauză și a făcut dovada caracterului real, necesar și rezonabil al cheltuielilor de asistență juridică pentru care a solicitat compensarea.

126. În consecință, Colegiul judiciar constată că motivele apelului exprimă, în esență, dezacordul apelantului cu modul în care prima instanță a apreciat probele și cu concluziile rezultate din acestea, fără a demonstra că circumstanțele relevante nu au fost elucidate, că acestea au fost stabilite pe baza unor probe neveridice sau insuficiente, că concluziile hotărârii sunt contrare materialelor cauzei ori că normele de drept material sau procedural au fost aplicate eronat.

127. Instanța de apel nu a identificat niciun temei dintre cele prevăzute de art. 386-388 din Codul de procedură civilă, iar soluția primei instanțe fiind legală și întemeiată, în temeiul art. 385 litera a) din Codul de procedură civilă, apelul declarat de Bulgaru Grigore urmează a fi respins, cu menținerea hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 11 august 2023.

128. În conformitate cu prevederile art. 385 lit. a), art. 389-390 Cod de procedură civilă, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios administrativ al Curții de Apel Centru

d e c i d e:

Se respinge cererea de apel declarată de Bulgaru Grigore.

Se menține hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 11 august 2023, adoptată în cauza civilă intentată în baza cererii de chemare în judecată depuse de Bulgaru Grigore către ”Cartuș” societate pe acțiuni, Gondiu Vasile și Custiuc Maria, intervenient accesoriu Grădinari Galina, privind încasarea plăților salariale restante.

Decizia este definitivă din momentul emiterii, dar poate fi atacată cu recurs la Curtea Supremă de Justiție, în termen de două luni de la data comunicării deciziei integrale, prin intermediul Curții Supreme de Justiție.

Președintele de complet, judecătorul Eleonora Badan-Melnic

Judecătorii Roman Pascari

Svetlana Vîșcu